

Araştırma Makalesi

**Üniversite Öğrencilerinin Alkol Kullanma ve Alkolün Kalp Sağlığı Üzerindeki Etkisini
Bilme Durumu**

Research Article

**The Condition of The University Students About The Alcohol Use and Awareness of The
Impact of Alcohol on Heart Health**

Sıdıka OĞUZ¹ , Aslı GENÇ² , Aynur TAZEL¹

¹Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, İstanbul

²İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Yüksekokulu, İstanbul

Adıyaman Üniv Sağlık Bilim Derg, 2015; 1(2):65-76

Yazışma Adresi: Öğr. Gör. Aslı GENÇ

Cihangir mah. Şehit Jandarma Komando Er Hakan Öner Sok. No:1 Avcılar/İSTANBUL

Tel: 0212 422 70 00/ 401

Faks: 0212 422 74 01

E-posta: agenc@gelisim.edu.tr

Özet

Amaç: Bu araştırma üniversite öğrencilerinin, alkol alışkanlıkları ve alkolün kalp sağlığı üzerine etkisini bilme durumlarını belirlemek amacıyla yapıldı.

Yöntem: Araştırma bir devlet üniversitesinin Sağlık Bilimleri ve Sosyal Bilimler bölümlerinde Ekim 2014-Şubat 2015 tarihleri arasında öğrenim gören öğrenciler arasında, kesitsel olarak ve tanımlayıcı olarak gerçekleştirildi. Araştırma kapsamında toplam 602 öğrenciye anket uygulandı. İstatistiksel analizler için yüzdeler, frekans, ortalama, ki-kare kullanıldı. Tüm testlerde anlamlılık seviyesi $p < .05$ olarak alındı.

Bulgular: Yaş ortalaması 20.04 ± 1.87 olan olguların %68.9'u kız olup %63'ü Sağlık Bilimlerinde öğrenim gördüğü belirlendi. Olguların %38.2'si alkolü deneyimlemiş ve %23.9'u halen kullanmakta, %52.3'ünün özel günlerde kullanmakta olduğu bulundu. Olguların %26.7'sinin alkol deneme nedeni merak olup, %64.8'inin ise dini inancı nedeni ile alkol kullanmadığı saptandı. Olguların %73.3'ü alkolün kalp üzerine zararlı olduğunu, %28.2'sinin kalp sağlığına yararlı etkisi olduğu düşünülmektedir. Sosyal Bilimlerde okuyan öğrencilerin Sağlık Bilimlerinde okuyanlara göre daha fazla alkol dendiği bulundu ($p < .001$). Sağlık Bilimlerinde okuyan öğrencilerin diğer öğrencilere göre alkolün sağlığa etkilerini daha fazla bildiği belirlendi ($p < .001$).

Sonuç: Sosyal Bilimlerde okuyan öğrencilerin daha fazla alkol dendiği ve Sağlık Bilimleri öğrencilerinin, alkolün kalp sağlığı üzerine olumsuz etkilerini daha fazla bildiği bulundu.

Anahtar kelimeler: Üniversite Öğrencileri, Alkol Kullanımı, Kalp Sağlığı

Abstract

Aim: This study is conducted to determine the conditions of the college students about the alcohol use and awareness about its impact on heart health.

Method: A cross sectional and descriptive study was carried out among students of the Departments of Health Sciences and Social Sciences between October 2014 - February 2015. 602 students participated in the survey. Percentage, frequency, average and chi-square were used for statistical analyses. The significance level was taken as $p < .05$ for all tests.

Results: The 68.9% of the population, with age of 20.04 ± 1.87 , are determined to be female and 63% are studying at Health Sciences. 38.2% of the population have tried alcohol and 23.9% were still using, 52.3% uses on only special days. The trying reason of the 26.7% of

the population is determined to be just curiosity and 64.8% do not use alcohol because of their religious beliefs. 73.3% of the population think that alcohol is bad for heart and 28.2% think that it is good. It is found out that, the students of Social Sciences have more tendency to alcohol use when compared to the Health Sciences students ($p<.001$). The students of health sciences are more aware of the impacts of the alcohol on health ($p<.001$).

Conclusion: It is attained that the students of Social Sciences have tried alcohol more and the students of Health Sciences know the impacts of the alcohol on heart health better.

Keywords: University Students, Use of Alcohol, Heart Health

Giriş

Alkol aşırı kullanıldığında, vücutta sağlık sorunlarına (siroz, kardiyomiyopati vb.) ve kayıplara yol açan bir maddedir. Aşırı alkol kullanımı bireyi, toplumu ve çevreyi etkileyen biyolojik, psikolojik ve sosyal boyutlarda ciddi bir sorun haline gelmektedir. Aşırı alkol kullanım sonucu ortaya çıkan hastalıklar, bağımlılık duygusu ve sosyal çevresiyle iletişim bozukluğu birey ile birlikte içinde yaşadığı ailesini, toplumu etkilemektedir (1).

Aşırı alkol alımı ve alkol ile ilişkili sorunlar dünyada önemli bir sorun haline gelmektedir. Türkiye Hastalık Yüğü çalışmasına göre alkol kullanımı bozuklukları küresel hastalık yükünün % 4'ünü, Türkiye'de erkeklerde hastalık yükünün %1,8'ini oluşturduğu belirlenmiştir (2). Günümüzde gençler arasındaki alkol kullanımı hızlı bir ivme kazanmıştır. Ülkemizde kliniklere başvurarak alkol bağımlılığı tanısı olan kişiler ile yapılan çoğu çalışmada alkol kullanımına başlama yaşı 14-20 arasında olup, alkolü deneme yaşı ise kesin olarak belirlenmemektedir. Bununla birlikte çocukluktan yetişkinliğe geçiş döneminde, yeni heyecan ve düşüncelerin oluştuğu, toplumdan, aileden ve bireylerden beklentilerin farklılaştığı, bağımsız bir birey olduğunu kanıtlamaya çalıştığı sıklıkla ergenlik dönemi yaşlarında alkol kullanımına başlanmaktadır (3).

Gençlerin alkol kullanmasında dönemin ruhsal ve toplumsal özelliklerin etkisi ile birlikte; arkadaş, merak, taklit, teşvik, özent, duyduğu endişeyi, kaygıyı ve korkusunu giderecek ortamları bulamayan gençler kişiliğini, kimliğini değişik alt kültürler içinde aramaya ve bulmaya çalışması nedeniyle alkol kullanımına başlamaktadır (4).

Üniversite ortamının kaygı ve stresli bir ortam olmasının nedeni; aileden ve evden ayrılma, farklı bir çevreye uyum sağlama çabası, yeni bir mesleğe aday olma, bu mesleğinde

çalışmaya ilişkin kaygılar ve aşırı streştir. Üniversitedeki bireyler, stresin kaynağından uzaklaşmak ve kısa bir süreliğine de olsa rahatlayabilmek adına farklı alanlara ve alışkanlıklara başvurmaktadır. Alkol alımı ise başvurulan alışkanlıklar içerisinde önemli bir yer oluşturmaktadır (4). Üniversitede arkadaş ortamı da genellikle alkol alımına özendirici olabilir (5).

On sekizinci yüzyılın başlarından itibaren alkollün belirli oranlarda kullanımının kardiyovasküler sistem üzerinde fayda sağlayacağından söz edilmektedir. Türkiye’de kohort çalışması olarak yapılan Türk Erişkinlerinde Koroner Risk Haritası ve Koroner Kalp Hastalığı (TEKHARF) çalışmasında günde bir kadeh alkol alımının kardiyovasküler sistem üzerinde yarar sağlayacağı belirlenmiştir (6).

İlimli alkol tüketiminin kardiyovasküler hastalık riskini azaltma etkisi olmasına karşın, uzun süreli alkol tüketimi ise hücrel ve metabolik düzeyde birçok sağlık sorununa neden olabilir. Aşırı alkol tüketimi, genellikle alkolizm ile ilgili morbidite ve mortalitenin önemli sebebi olan alkolik kardiyomiyopati olarak da bilinen dilatekardiyomiyopatiyle karakterize kasılma disfonksiyonu ve kardiyak değişiklikler ile sonuçlanır (7).

Gereç ve Yöntem

Araştırma kesitsel ve tanımlayıcı olarak planlanmış olup; öğrencilerin, alkol kullanımı ve alkol kullanımının kalp sağlığı üzerindeki etkisi ile ilgili farkındalıklarını incelemek amacıyla bir devlet üniversitesinde Ekim 2014-Şubat 2015 tarihleri arasında yapıldı.

Araştırmanın çalışma evrenini; bu üniversitenin Sağlık Bilimleri ve Sosyal Bilimlerde öğrenim gören öğrenciler, örneklemini ise araştırmaya katılmayı kabul eden 602 öğrenci oluşturdu.

Veriler araştırmacı tarafından geliştirilen alkol kullanma durumu ve alkol kullanımının kalp sağlığı üzerindeki farkındalığını incelemek amacıyla hazırlanmış toplam 29 soruluk bir anket formu ile yüz yüze görüşülerek toplandı. Anket sosyodemografik özellikler, kendisi ve ailesinin alkol kullanma durumu, alkol kullanıyorsa başlama nedeni, alkole bağlı hastalıklar konusunda bilgiyi ölçen sorulardan oluşmaktadır.

İstatiksel analizler için yüzdellik, frekans, ortalama, ki-kare analizi kullanıldı. Tüm testlerde güven aralığı %95 anlamlılık seviyesi $p < .05$ olarak kabul edildi.

Araştırmanın Etik Yönü: Araştırma gönüllü katılmak isteyen bireylerle gerçekleştirildi ve yapılmadan önce bireylere araştırmanın amacı anlatılarak bilgi verildi, sözel onamları alındı.

Bulgular

Öğrencilerin yaş ortalamalarının 20.05 ± 1.7 (min:17, max:34) olup, % 49.8’ni ikinci sınıf öğrencilerinin oluşturduğu, % 63’ünün Sağlık Bilimlerinde okuduğu, %68.9’unun kız öğrenci olduğu, % 38.5’inin yurttta kaldığı, % 74.3’ünün ekonomik durumunun orta düzeyde olduğu görüldü (Tablo 1).

Tablo 1. Öğrencilerin Sosyodemografik Özelliklerinin Dağılımı

*Sağlık Bilimleri Tıp, Hemşirelik, Eczacılık, Anestezi, vb. grupları kapsamaktadır.

**Sosyal Bilimleri Hukuk, Eğitim Fakültesi, vb. grupları kapsamaktadır.

| Özellikler(N=602) | | Sayı | % |
|--------------------------------|--------------------|------|-------------|
| Fakülte | Sağlık Bilimleri* | 379 | 63 |
| | Sosyal Bilimleri** | 223 | 37 |
| Sınıf | 1 | 122 | 20.3 |
| | 2 | 300 | 49.8 |
| | 3 | 68 | 11.3 |
| | 4 | 100 | 16.6 |
| | 5 | 12 | 2 |
| Cinsiyet | Kız | 415 | 68.9 |
| | Erkek | 187 | 31.1 |
| Ekonomik Durumu | İyi | 105 | 17.4 |
| | Orta | 447 | 74.3 |
| | Kötü | 50 | 8.3 |
| Okurken Nerede Yaşadığı | Yurttta | 232 | 38.5 |
| | Aile/Akraba | 199 | 33.1 |
| | Arkadaşlarla | 159 | 26.4 |
| | Yalnız | 12 | 2 |

Bireylerin % 61.8’nin alkolü bir kez bile denemediği, %71.3’ünün alkolü 15-19 yaşlarında denediği, % 76.1’nin halen kullanmadığı, % 52.3’nün sadece özel günlerde alkol tükettiği bulundu. Öğrencilerin %26.7’si merak etkisi, %14.8’inin arkadaş etkisi, %4.8’inin stres kaynaklı, %3.7’sinin büyüme istemesi ve %3.7’sinin ise cesaret nedeni ile alkolü denedikleri belirlendi . Bireylerin %40’ının sağlığa zararlı olması, %64.8’inin dini inancı, %21.8’inin içenlere zarar vermesi, %15.9’unun çevreye zarar vermesi ve %10.6’sının ise masraflı olması nedenleri ile alkolden uzak durduğu bulundu (Tablo 2).

Tablo 2. Öğrencilerin Alkol Kullanımına İlişkin Özelliklerinin Dağılımları

*Birden fazla seçenek işaretlenmiştir.

| Öğrencilerin Alkol Kullanımına İlişkin Özellikleri | Sayı | % |
|----------------------------------------------------|------------|-------------|
| Bir Kez Bile Alkol Deneme Durumu | | |
| (n=602) | | |
| Evet | 230 | 38.2 |
| Hayır | 372 | 61.8 |
| Alkol Deneme Yaşı (n=230) | | |
| 9 yaş ve altı | 3 | 1.3 |
| 10-14 yaş | 41 | 17.8 |
| 15-19 yaş | 164 | 71.3 |
| 20 yaş ve üstü | 22 | 9.6 |
| Halen Alkol Kullanma Durumu(n=602) | | |
| Kullanan | 144 | 23.9 |
| Kullanmayan | 458 | 76.1 |
| Alkol Kullanma Sıklığı (n=151) | | |
| Hergün | 6 | 4 |
| Haftada 1-2 kez | 23 | 15.2 |
| Ayda 1-2 kez | 43 | 28.5 |
| Özel günlerde | 79 | 52.3 |
| Öğrencilerin Alkolü Deneme Nedenleri* | | |
| Merak | 161 | 26.7 |
| Arkadaş | 89 | 14.8 |
| Stres | 29 | 4.8 |
| Büyüme | 22 | 3.7 |
| Cesaret | 22 | 3.7 |
| Alkolden Uzak Durma Nedenleri* | | |
| Dini inanç | 161 | 64.8 |
| Sağlığa zararlı | 89 | 40 |
| İçenlere zarar vermesi | 29 | 21.8 |
| Çevreye zarar vermesi | 22 | 15.9 |
| Masraflı olması | 22 | 10.6 |

Öğrencilerin % 79.1'inin alkolün karaciğer, % 71.3'ünün mide, % 73.3'ünün kalp, %70.4'ünün kan basıncı, % 75.7'sinin sinir sistemi üzerindeki olumsuz etkilerini bildiği, %28,2'sinin ise günde bir kadeh alkolün kalp sağlığına olumlu etkisi olduğunu bildiği belirlendi (Tablo 3).

Tablo 3. Öğrencilerin Alkol Kullanımının Sağlığa Etkilerini Bilme Durumunun Dağılımı

| Alkolün Etkilediği Sistemler (N=602) | Sayı | % |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|------------|-------------|
| Karaciğere Etkisini Bilme Durumu | | |
| Evet | 476 | 79.1 |
| Hayır | 126 | 20.9 |
| Mideye Etkisini Bilme Durumu | | |
| Evet | 429 | 71.3 |
| Hayır | 173 | 28.7 |
| Kabe Etkisini Bilme Durumu | | |
| Evet | 441 | 73.3 |
| Hayır | 161 | 26.7 |
| Kan Basıncına Etkisini Bilme Durumu | | |
| Evet | 424 | 70.4 |
| Hayır | 178 | 29.6 |
| Sinir Sistemine Etkisini Bilme Durumu | | |
| Evet | 456 | 75.7 |
| Hayır | 146 | 24.3 |
| İlmlı Alkol (bir kadeh/gün) Alımının Kalp Sağlığına Olumlu Etkisini Bilme Durumu | | |
| Evet | 170 | 28.2 |
| Hayır | 432 | 71.8 |

Sosyal Bilimlerde okuyan öğrencilerin Sağlık Bilimlerinde okuyan öğrencilere göre istatistiksel olarak anlamı düzeyde daha fazla alkol denedikleri belirlendi ($p=.001$) (Tablo 4).

Sağlık ve Sosyal Bilimlerde okuyan öğrencilerin alkolün sağlığa etkisini bilme durumları karşılaştırıldığında alkolün kalbe ve kan basıncına etkisi hakkında sağlık bilimlerinde okuyan öğrencilerin istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha fazla bilgi sahibi olduğu belirlendi ($p=.001$) (Tablo 4).

Tablo 4. Öğrencilerin Bölümlere Göre Alkolü Deneme ve Alkolün Sağlığa Etkisini Bilme Durumlarının Karşılaştırılması (N=602)

| Bölüm | Alkolü Deneme Durumu | | χ^2 | p | | |
|------------------------------|----------------------|----------------|-----------------|--------------|----------|------|
| | Evet | Hayır | | | | |
| Sağlık Bilimleri | 123 (144.8) | 256 (234.2) | 14.339 | .001 | | |
| Sosyal Bilimler | 107 (85.2) | 116 (137.8) | | | | |
| Alkolün Sağlığa Etkisi | Sağlık Bilimleri | | Sosyal Bilimler | | χ^2 | p |
| | Evet | Hayır | Evet | Hayır | | |
| Alkolün Kalbe Etkisi | 304 (277.6) | 75 (101.4) | 137 (163.4) | 86 (59.6) | 25.263 | .001 |
| Alkolün Kan Basıncına Etkisi | 289 (266.9) | 90 (112.1) | 135 (157.1) | 88 (65.9) | 16.649 | .001 |

Kızların alkolün kalbe ve kan basıncına olumsuz etkisini, erkeklerin ise kalbe olumlu etkisini daha fazla bildiği belirlendi (p=.001) (Tablo 5).

Tablo 5. Öğrencilerin Cinsiyete Göre Alkolün Sağlığa Etkisini Bilme Durumunun Karşılaştırılması (N=602)

| Alkolün Sağlığa Etkisi | Kız | | Erkek | | χ^2 | p |
|--------------------------------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------|------|
| | Evet | Hayır | Evet | Hayır | | |
| Alkolün Kalbe Olumsuz Etkisi | 322 (304) | 93 (111) | 119 (137) | 68 (50) | 12.812 | .001 |
| Alkolün Kan Basıncına Olumsuz Etkisi | 315 (292.3) | 100 (122.7) | 109 (131.7) | 78 (55.3) | 19.207 | .001 |
| Alkolün Kalbe Olumlu Etkisi | 99 (117.2) | 316 (297.8) | 71 (52.8) | 116 (134.2) | 12.670 | .001 |

Tartışma

Öğrencilerin %71.3'ünün 15-19 yaşları arasında alkolü denediği görüldü (Tablo 2). Koca'nın sağlık yüksek okulu öğrencilerinde yaptığı araştırmada öğrencilerin %94.1'inin 15-19 yaşları arasında alkolü denediğini belirlenmiştir (8). Stempliuk ve arkadaşlarının (2005) üniversitede lisans öğrencileri ile yaptığı benzer çalışmada birinci sınıf öğrencilerinin %86.2'sinin ve son sınıf öğrencilerinin %82.4'ünün alkolü 18 yaşından önce denediği belirlenmiştir (9). Çalışma bulgularımız yukarıdaki çalışmalarla benzerlik göstermektedir.

Öğrencilerin %23.9'unun alkol kullandığı bulundu (Tablo 2). Pirinççi ve arkadaşlarının Fırat Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu'nda 162 öğrenci ile yaptığı çalışmada (2004) %19.1 oranında halen alkol kullanıldığı belirtilmiştir (10).

Akvardar'ın tıp fakültesi öğrencileri ile yaptığı araştırmada (2005) alkol kullanmaya devam edenlerin oranı %47.9 olarak belirlenmiştir (11). Çalışma örneğimiz yukarıdaki çalışmaların örneklemi ile benzerlik göstermektedir.

Ayaz ve arkadaşlarının çalışmasında (2005) hemşirelik yüksekokulu öğrencilerinin alkol kullanma oranı ise %11.0 olarak belirlenmiştir (12).Güler'in üniversiteye yeni başlayan hazırlık sınıfı öğrencileri ile yaptığı diğer bir araştırmada (2008) ise alkol kullanımını %43 olarak tespit edilmiştir. Şimşek ve arkadaşlarının çalışmasında Şanlıurfa'da %10.6 gibi bir oran belirlenirken, Boğaziçi Üniversitesinde bu oran % 66.5 olarak belirlenmiştir (13,14). Sakarya üniversitesinde yapılan bir çalışmada ise öğrencilerin %34.5'inin alkol kullandığı belirlenmiştir (8). Çalışma sonuçlarına bakıldığında alkol kullanım oranlarının değişiklik gösterdiği söylenebilir.

Öğrencilerin %52.3'ünün sadece özel günlerde alkol kullandığı bulunmuştur (Tablo 2). Gliksman'nın (2003) üniversite öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmada %34'ünün haftada 2-3 kez (15), Akvardar ve arkadaşlarının (2005) tıp fakültesi ikinci sınıf öğrencilerinde yaptığı çalışmada alkol kullananların % 45.6'sının ayda bir-iki kez (11), Koca'nın (2011) üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışmada ise %39.4'ünün ayda 1-3 kez alkol kullandıkları belirlenmiştir (8). Çalışma sonuçlarımızda alkol kullanma sıklığının, yapılan çalışmalarda alkol kullanma sıklıklarından daha az olduğu görülmektedir. Çalışma sonuçlarındaki bu farklılığın kültürel sebepler nedeniyle olabileceği düşünülmektedir.

Çalışmada bireylerin ilk olarak %26.7'sinin merak etkisi, %14.8'inin arkadaş etkisi, %4.8'inin stres kaynaklı, %3.7'sinin büyümek istemesi ve %3.7'sinin ise cesaret nedeni ile alkolü denedikleri görüldü (Tablo 2). Koca'nın yaptığı çalışmada öğrencilerin %47.1'i merak, %40.0'ı arkadaş etkisi %24.7'si stres nedeniyle alkolü denediği belirlenmiştir. Buğdaycı'nın yaptığı çalışmada ise öğrencilerin alkollü (içki içmeyi) ilk kez deneme nedeni olarak; %9,4 merak , %8,5 eğlence- kutlama, %2,5 hatırlamıyorum ,%2,4 sıkıntı ,%2,4 keyif-zevk , %2,4 arkadaş etkisi ,%1 aile etkisi yanıtlarını verdikleri belirlenmiştir (8).Alkol ve Uyuşturucu, Madde Bağımlıları Tedavi ve Araştırma Merkezi'nin(AMATEM) yapmış olduğu çalışmada ise deneklerin %44'ü alkollü içki kullanmaya özentisi sonucu başladığı belirtilmiştir (16). Çalışmamızda öğrencilerin alkol kullanmaya daha çok merak nedeni ile başladıkları belirlendi.

Bireylerin %64.8'inin dini inancı, %40'ının sağlığa zararlı olması nedenleri ile alkol kullanmadığı görüldü (Tablo 2). İnönü üniversitesinde yapılan araştırmada alkol

kullanmayan öğrencilerin; %63.2'si sağlığa zararları, %16.6'sı dini inanç, %15.1'i içenlere zarar verdiği gibi düşüncelerden dolayı alkolden uzak durduklarını belirlenmiştir (8). Fırat Üniversitesi'nde yapılan bir başka çalışmada öğrencilerin dini inancı gereği günah olduğu ve sağlığa zararlı olduğu nedenleriyle alkol kullanmadığı belirlenmiştir (10). Çalışmamızın sonucu yukarıdaki çalışmalar ile benzerlik göstermektedir.

Öğrencilerin % 79.1'nin alkolün karaciğer üzerindeki, % 71,3 alkolün mide üzerindeki, % 73,3'ünün kalp üzerindeki, % 70,4'ünün kan basıncı üzerindeki, % 75,7'sinin sinir sistemi üzerindeki olumsuz etkilerini bildiği ve %28.2'sinin ılımlı alkol (bir kadeh/gün) alımının kalp sağlığına olumlu etkisi olduğunu bildiği görüldü (Tablo 3). Koca'nın (2011) İnönü üniversitesi sağlık yüksekokulu öğrencilerinde yaptığı araştırmada öğrencilerin büyük çoğunluğu alkol kullanmaya bağlı gelişebilecek hastalıkları karaciğer yetmezliği, mide ülseri, kalp hastalığı, kanser, sinir sistemi hastalığı, topluma uyumsuzluk, cinsel gücün azalması olarak doğru şekilde yanıtladıkları bulunmuştur (8). Çalışmamız Koca'nın çalışma sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

Sosyal Bilimlerde okuyan öğrencilerin Sağlık Bilimlerinde okuyan öğrencilerden daha fazla alkol denedikleri belirlendi (Tablo 4). Yapılan bir çalışmada konservatuvar, Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu (BESYO) ve İktisadi İdari Bilimler öğrencilerinde en az bir kez alkol kullanan oranı diğer bölümlerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur (%77.0, %59.0, %57.9). Bu oran Tıp Fakültesinde %51.2'dir. Konservatuvar öğrencileri arasında halen alkol kullanan oranı diğer bölümlerdekinden anlamlı düzeyde yüksek, Hemşirelik öğrencileri arasında ise anlamlı düzeyde düşüktür (sırasıyla %56.8 ve %21.2) (17). Bu oran Tıp Fakültesinde %38.4'tür. Şanlıurfa'da 2005 yılında yapılan çalışmada İktisadi İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin %48.3'ünün, Tıp öğrencilerinin %39.2'sinin en az bir kez; iktisadi idari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin %26.4'ünün, Tıp öğrencilerinin %23.7'sinin halen alkol kullandığı belirlenmiştir (18). Çalışmamızın sonuçları diğer çalışmalar ile benzerlik göstermektedir.

Akolün sağlığa etkisini Sağlık Bilimlerinde okuyan öğrencilerinSosyal Bilimlerde okuyan öğrencilerden daha fazla bildiği belirlendi (Tablo 4). Hemşirelik öğrencilerinin %96.5'inin, Tıp Fakültesi öğrencilerinin %91.2'sinin, Fen-Edebiyat Fakültesi öğrencilerinin %83.8'inin, Konservatuvar öğrencilerinin %81.1'inin alkol kullanımının zararları hakkında bilgisi olduğu belirlenmiştir (17). Koca'nın çalışmasında (2011) sağlık yüksekokulu öğrencilerinin %63.2'sinin alkolün sağlığa zararlı etkilerini bildiği belirlenmiştir (8).

Brezilya’da yapılan çalışmada, Tıp, Veterinerlik, Hemşirelik ve Biyoloji bölümlerinin öğrencilerinin alkolün zararları hakkındaki bilgi durumunun diğer bölüm öğrencilerinden daha fazla olduğu bulunmuştur (19). Araştırmamızda sağlık bilimlerinde okuyan öğrencilerinin alkol kullanımının zararları hakkındaki bilgi durumunun daha fazla olmasının sağlık ile ilgili eğitim almalarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Alkolün kalbe, kan basıncına olumsuz etkilerini kız öğrencilerin, ılımlı alkol tüketiminin kalbe olumlu etkisini ise erkek öğrencilerin daha fazla bildiği belirlendi (Tablo 5). Çoşkun’un (2008) Gaziantep üniversitesinde yaptığı çalışmada, %89’3 oranında kız, %82.8 oranında erkek öğrencilerin alkolün sağlığa zararlarını bildiği, kızların bilgisinin daha fazla olduğu görülmüştür (17). Deveci ve arkadaşlarının yaptığı bir çalışmada ise öğrencilerin %84.6’sının alkolün sağlığa zararları hakkındaki bilgisinin olduğu ve kız öğrencilerin erkeklerden, alkolün zararlarını daha fazla bildiği bulunmuştur (20). Çalışma sonuçlarımız yapılan çalışmalar ile benzerlik göstermektedir.

Sonuç olarak; Alkolü deneme yaşının 15-19 yaşları arasında olduğu, daha çok özel günlerde alkol tüketildiği, alkolü kullanmaya merak nedeni ile başladıkları, alkol kullanmayan bireylerin ise dini inanç nedeni ile kullanmadıkları, sosyal bilimlerde okuyan öğrencilerin daha fazla alkol denedikleri ve sağlık bilimleri öğrencilerinin alkolün sağlığa etkileri ile ilgili daha fazla bilgi sahibi olduğu saptandı.

Kaynaklar

1. Bayar M, Yavuz M. Alkol bağımlılığı. Türkiye’de Sık Karşılaşılan Psikiyatrik Hastalıklar Sempozyum Dizisi 2008; 62: 221-230.
2. Başara BB, Dirimeşe V, Özkan E, Varol Ö. Türkiye hastalık yükü çalışması 2004. Ankara: Aydoğdu Ofset Matbaacılık San. Ve Tic. Ltd. Şti; 2007: 29-31.
3. Arslan Nilden H, Terzi Ö, Dabak Ş, Pekşen Y. Substance, cigarette and alcohol use among high school students in the provincial center of Samsun, Turkey. Erciyes Medical Journal 2012; 34(2): 79-84.
4. Karatay G. Sosyoekonomik düzeyi farklı iki lisede madde kullanma durumu ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi. Uzmanlık Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Ankara 2004.
5. Gilles DM, Turk CL, Fresco D.M. Social anxiety, alcohol expectancies, and self-efficacy as predictors of heavy drinking in college students. Addict Behav 2006;31: 388-98.
6. Onat A ve ark. Alkol içiminin prospektif incelemede risk değişkenleri, metabolik sendrom ve koroner risk üzerine etkileri. Türk Kardiyoloji Derneği Arşivi 2003; 31: 417-425.

7. Kartkaya K. Akut alkol alımına bağlı olarak ortaya Çıkan kardiyomiyopatide, bir kalpain inhibitörü olan N-Acetyl-L-Leucyl-L- Leucyl –L Norleucinal’ın koruyucu etkisi. Doktora Tezi, O.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tıbbi Biyokimya Anabilim Dalı.Eskişehir, 2012.
8. Koca B. İnönü Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin sigara, alkol, madde ullanımı, madde kullanımına etki eden etmenler ve aileden aldıkları sosyal desteğin etkisi. Yüksek Lisans Tezi, F. Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü Halk Sağlığı Anabilim Dalı. Malatya, 2011.
9. Stempliuk VA, Barroso LP, Andrade AG, Nicastrı S, Malbergier A. Comparativestudy of druguseamongstudents at theUniversity of SãoPaulo; SãoPaulocampus in 1996 and 2001. Rev. Bras. Psiquiatr 2005; 27(3): 7-21.
10. Pirinçci E, Erdem R. Fırat Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencilerin alkol kullanma alışkanlıkları. Atatürk Üniversitesi Tıp Dergisi 2004;35: 71-6.
11. Akvardar Y. Alkol ile ilişkili bozuklukların epidemiyolojisi. Türkiye Klinikleri Journal of InternalMedicalScience 2005;1(47):5-9.
12. Ayaz S, Tezcan S, Akıncı F. Hemşirelik yüksekokulu öğrencilerinin sağlığı geliştirme davranışları. Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi 2005;9: 26-34.
13. Şimşek Z, Koruk İ, Altındağ A. Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi ve Fen-Edebiyat Fakültesi birinci sınıf öğrencilerinin riskli sağlık davranışları. Toplum Hekimliği Bülteni 2007; 26(3); 19-24.
14. Güler A. Ege Üniversitesi hazırlık sınıfı öğrencilerinde tütün, alkol, madde kullanımı ve sosyo-ekonomik düzey etkisi. Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Halk Sağlığı Anabilim Dalı. İzmir, 2008.
15. Gliksman L, Adlaf EM, Demers A, Nevton-Taylor B. Heavydrinking on Canadiancampuses. Can J PublicHealth 2003;94: 22-4.
16. AMATEM . Poliklinik Başvurularının İncelenmesi, 35. Ulusal Psikiyatri Kongresi Özet Kitabı 1999; 62, Trabzon.
17. Coşkun F. Gaziantep Üniversitesi merkez kampüsündeki lisans öğrencilerinde alkol ve madde kullanma durumu Doktora Tezi,Halk Sağlığı Anabilim Dalı. Gaziantep, 2008.
18. Altındağ A, Yanık M, Yengil E, Karazeybek AH. Sanlıurfa’da üniversite öğrencilerinde madde kullanımı. Bağımlılık Dergisi 2005;6(2):11-7.
19. Ghandour L, Mouhanna F, Yasmine R and El Kak F. Factorsassociatedwithalcoholand/or druguse at sexualdebutamongsexuallyactiveuniversitystudents: cross-sectional findingsfromLebanon. BMC PublicHealth 2014; 14: 671.
20. Deveci SE, Açık Y, Oğuzöncül AF, Deveci F. Prevalanceandfactorsaffectingtheuse of tobacco, alcoholandaddictivesubstanceamonguniversitystudents in easternTurkey. SoutheastAsian J Trop MedPublicHealth 2010;41: 996-1008.